

In sicer radi tega, ker hoče italijanska šolska oblast jugoslovensko šolstvo v Juljski krajini zatreti in otvoriti tuintam ravno takole po veliki potrebi kako italijansko šolo, pretežni del Jugoslovanov pa naj bi zapadel analfabetstvu.

— **Slovensko šolstvo v goriškem šolskem okraju.** Okrajni šolski svet rabi takoj 28 učiteljskih moči. Učitelji in učiteljice, ki reflektirajo na ta mesta, naj vložijo takoj prošnjo na okrajni šolski svet ker bodo takoj nastavljeni. Tekom meseca bo razpisanih za definitivno nameščenje 87 mest in sicer 42 voditeljskih, 15 učiteljskih in 30 za učiteljice.

Vestnik meščanskih šol.

— **Ureditv meščanskih šol.** V sredo in četrtek, dne 4. in 5. t. m. je bilo v Beogradu poslanstvo Saveza meščanskih učiteljev iz naše kraljevine. Ob tej priliki je posejlo predsednika pododboru za izdeleževanje uradniškega zakona g. M. Đuričića, predsednika nar. skupščine g. Dr. Ribara, g. ministra prosvete Sv. Prbičevića, načelnika osnovne nastave g. Vl. Radojevića, narod. poslanca prof. Reiserja, načelnika ministr. pravde Vl. Petrovića in druge uveladne osebnosti. Poslanstva so se udeležili tov. Jos. Kovačević (Zagreb), Mita Đorđević (Novi Sad), Samuilo Pubiera (Split), Marko Puškar (Sarajevo) in Drag. Humek (Maribor). Navedeni so seznanili gorenje predstavniške prosvete in parlamenta z meščanskimi šolami njih ureditvijo in pomenom, pa z zahtevami njih učiteljstva glede položaja in plače. Poslanstvo je dobilo prepričanje, da pride projekt zakona o meščanskih šolah pred parlament z drugimi šolskimi zakoni vred, in da bojo upravičene želje in zahteve učiteljstva meščanskih šol izpolnjene.

Iz Jugoslavije.

— **Tov. Albinu Lažovcu,** ki je čutil potrebo iznesti svoji »tutti-frutti« članek v 228. št. »Napreja«, se čudim s svoje strani, kako je mogel spraviti v zvezo z blejskimi resolucijami moje zahtevo »kdor učitelj — ta Sokol«, kar sem izrekel, da pomagam njegovemu spominu, leto poprej v Rog. Slatini, ne pa na Bledu. Silno nelogično preobrača moje zahtevo rekoč »če sedaj ta stavek obrnemo in rečemo, kdor ni Sokol, ni učitelj, tedaj smo izgovorili tako neumnost kakršno vsebujejo vsi podobni stavki«. Da tov. L., če obračamo! Na ta način dokažemo tudi sofistično, da je dva krat dve pet: če obračamo n. pr. zahtevo: kdor učitelj, ta značaj, jo rešimo lahko tudi v negativnem zmislu itd. Navdušujem sebe in druge za Sokolstvo, pa ne »da mi nekdo zaploska« kot mi zelo neokusno tov. L. podtika, temveč v globokem prepričanju, da s sokolsko vzgojo zasinejo lepši dnevi jugoslov. narodu. In za izvedbo sokol. programa je v prvi vrsti poklicano učiteljstvo, ki tudi v resnici krepko sodeluje, pa če je to tov. L. všeč ali ne. Da bi danes delal kdo za svoje sokolsko prepričanje pokoro pa če je tudi »vaški učitelj«?! Saj je vendar doba »hlancev« minila, ali še ne, tov. L.? Dobrohotno tabljanje po rami, da sem »sicer pameten dečko« hvaležno odklanjam. Sicer sem pa vedno naziranj, da se tovariši podobne stvari razgovorimo v našem stanovskem glasilu in se nam ni treba zatekati v druge strankarsko-politične liste. Strokovni tajnik R. Dostal.

— **Predavanja univerzitetnega profesorja dr. Vebra,** ki jih prireja vsako nedeljo dop. v ljubljanski realki in h katerim je vabljen tudi učiteljstvo, imajo znamenit lep uspeh in mnogo zanimanja. Dosedaj je predaval g. prof. o sledečih poglavjih: 1. t. m. Uvod k psihologiji in razvoj iste do današnje dobe, 8. t. m. Analitična in deskriptivna analiza. Metafizična, dualistična, monistična, materijalistična psihologija. Asociacijska psihologija. Narodnostna psihologija. — V nedeljo dne 15. t. m. namerava g. prof. razpravljati o »razmerju analitične psihologije k Vundtovim psihološkim nazorom.«

— **Popravek.** Naslov na zadnjem oddelku odlomkov iz brošure g. prof. Nik. Rodojčića se ima pravilno glasiti »Program narodno-prosvetnega dela« in ne metode, kakor je bil pomotoma naslov objavljen v zadnji številki.

— **Kaj zahteva klerikalizem od šole in pouka?** V zadnji številki je v tozadevni notici tiskovna pomota, ki bistveno izpremeni poročilo. Glasiti se mora: Nova cerkvena postavodaja, ki jo je izdala Cerkev I. 1918, obsega sledeče določbe glede šole: Členu 1372 je papež Pij IX. dodal sledeče: »V ljudskih šolah mora verski pouk nadvladati ves ostali šolski pouk, tako, da so drugi predmeti le pripomočki za verouk.«

— **Pomanjkanje najpotrebnejših učnih pripomočkov.** Sedanja draginja šolskih knjig bo glavna ovira učnemu napredku. Ako že samo atlas sedaj velja nad 100 Din in v tej primeri je tudi cena drugih knjig, koliko je li takih staršev ki zmorejo vse knjige nabaviti svojim šolo obiskajočim otrokom. Glede zemljepisa bi se že odpravilo s posameznimi manjšimi zemljepidi. Za Jugoslavijo ga imamo, ki velja le 2 Din, pogrešamo ga pa za Evropo, najcenejši stane 12 Din. Učencem meščanskih šol primanjkuje tudi učna knjiga za geometrijo. Za s'lo bi sedaj odpomogla zbirka geometrijskih nalog, ki bi bila še primeroma cena, ker bi bila tvarina skrajšana in bi tudi odpadli stroški za slike.

— **Šmartno na Pohorju.** Šolsko vodstvo se tem potom zahvaljuje vsem mojstrom, ki so prevzeli dela renoviranja našega šolskega poslopja, zlasti g. Srimšeku, mizarškemu mojstru v Slov. Bistrici, ki je prvi izgotovil svoje delo, potem g. Vrečkotu, pleskarskemu mojstru tudi iz Sl. Bistrice, ki se je enako potrudil. Prav posebno na zahvalivje in vsem priporočam g. Stupana, zidarskega mojstra od istotam, ki je že pred 4 meseci prevzel delo, a šele 2 dni pred šolskim letom poslal svojega delavca ter tako povzročil, da se ne more pričeti pouk o pravem času. Imeli smo sušno leto in dosti časa je bilo, da bi se bila izvršila zidarska dela ob lepem vremenu in med počitnicami a gosp. mojster je nas uboge Pohorce vključil opetovani prošnji odlagal na mokro jesen ter povzročil s tem, da bo delo, vsled tega, ker se ne suši dobro, slabo ali sploh ne izvršeno in šolski pouk je in bo oviran par tednov. — Koliko truda je stalo voditelja, da je ljudi prepričal o potrebi popravila, da se je dobil potreben kredit itd., a zdaj koncemkonca na vsi malomarnosti enega trpi cela šola.

— **Smrtna kosa v naših vrstah.** Pri sv. Martinu pod Vurbergom smo spremili 2 t. m. k večnemu počitku skrbno mater, vedno ljubeznivo in gostoljubno gospodinjico, vzorno soprogo našega dičnega tov. nadučitelja Gselman Antona. V večnost se je podala po 60 letnem trudapolnem življenju. Zapustila je svojega soproga, izmučenega vsled vztrajnega dela v prid jugoslovenskemu narodu. Rodila nam je 6 zavednih Jugoslovanov: Najstarejši sin France je nevtrudno delavni upravnik na kmetijski šoli, Darko, nadučitelj v Tepanjih in Rozika učiteljica v Svetinjah sta marljiva tovariša v naši fronti, Rika je občeznana dobrodušna poštna upraviteljica, Olga je skrbna gospodinja in soproga uglednega trgovca. V očetovi hiši se nahajata Katica in Erna, ki lajšata gorje sivolasemu očetu-vdovcu našemu vzornemu starosti. Vsem skupaj naše sožalje! Bila nas je lepa vrsta tovarišev(ice), ki smo vas v najžalostnejšem trenutku prišli tolažiti. Kakor vi, smo se tudi mi težko ločili od blagopokožne ob odprtem grobu. Nepopisno gorje se nas je pa lotilo, ko nam pred pokopališčem stoječi mladenič naznani: »Ko ste polagali vašo blagopokojno Alojzijo Gselman, roj. Hauptman v tesno leseno hišico, je v Šentvidu pri Ptujju izdihnil svojo blago dušo njen edini brat Hauptman Ivan nadučitelj in starosta učiteljstva v ptujškem okraju.« Nekaj tednov so mu že pešale moči tako da ni mogel iti k pogrebu svoje edine, ljubljene sestre. Dopršivši prvo službeno dolžnost v novem šol. letu, je pri šolski mizi naslanjajoč se na svojega tovariša, zatisnil utrujene in žalostne oči. Bil nam je zvest, zato smo ga 5. t. m. ob veliki udeležbi tovarišev(ice) položili k večnemu počitku. Žalostni soprog in hčerkan izrekamo sožalje!*

— **Tovarišem,** ki se zanimajo za mojo zadevo, sporočam, da molčim namenoma. Pride pa kmalu čas, ko natočim vsem čiste studenčnice. — Jos. Kobal.

— **Umetniška šola »Probuda« v Ljubljani.** Vpisovanje za vse oddelke (slikarska in kiparska šola, grafika, tipografija, fotografija, narodna ornamentika in slikanje na fresko) se vrši dne 15. t. m. od 15.—17. ure in 16. t. m. od 16. do 17. ure pri voditelju šole, akad. slikarjem Franju Sterletu na teh. sr. šoli v prtiličju desno. Sprejemajo se dame in gospodje. Za obisk je treba plačati določeni honorar. Natančni pregled in sprejemni pogoji so razvidni na oglasu šoske deske. Obenem opozarja cenj. občinstvo na svojo razstavo, katera se otvori dne 15. t. m. ob 10. uri dopoldne, istotam. Odprta bode nekaj dni. Vstopnina je prosta. — Vodstvo šole.

— **Pl. Poročila se je dne 3. t. m. v Kresnicah tovarišica Rozi Gospodarič z g. Joškom Dolinarjem,** vladnim konceptnim uradnikom. Iskreno častitamo!

* NB.; Nekaj črtic iz življenja I. H. prinesemo prihodnjč.

Književnost in umetnost.

— **k Dr. Vinko Šarabon, Zgodovinske anekdote.** Slovenci nimamo doslej še nobene zbirke anekdot, kakor jih imajo drugi narodi, Francozi, Angleži, Nemci, Rusi. Dr. Šarabon je zbral anekdote, ki so bile raztresene po različnih številkah Mentorja in jim dodal še precej novih. Anekdote so urejene pod poglavji, kakor »Dobro srce«, »Domisljivost, Hudomušnost, Nesramnost, Ponos, Zatajevanje, Moška beseda« itd., 20 takih poglavij obsega Šarabonova knjiga. Največ je zgodovinskih, saj pisatelj je znan zgodovinar. Zastopana je pa tudi literatura, gledišče, medicina, vojaštvo, dijaštvo itd. Vsakdo pride na svoj račun. Pisatelj se je ravnal po Goetejevem izreku, da vsakdo pride na svoj račun pri onem, ki nudi razhovrstno blago. Resen mož in veseleček, izobrazena dama in priprosta žena vsak bo dobil nebroj anekdot, ki mu bodo ugajale. Pri nekaterih občudujemo fino poanto, pri drugih hudomušnost, pri tretjih duhovitost, pri nekaterih silij poučna stran v ospredje, druge zopet izvajajo smeji na še tako mrk obraz. Kdor se hoče prav do solz nasmejati in pa objednem brati vrlo poučno čtivo, naj seže po tej krasni zbirki, ki se odlikuje tudi po lepi slovenščini. Knjižica spada v vsako šolsko knjižnico, ker nudi mnogo poučnega in vzgojnega, a je objednem tudi redkost, ki spada med naše humoristične spise. Tudi čitalnice bodo naročile več izvodov, isto tako naša izobrazovalna društva, ker bodo ljudje prav pridno posegali po tej velezabavni in objednem poučni knjigi.

— **k »Vojnički bukvar sa čitankom«** je naslov knjigi tiskani v cirilici za vojake analfabete in za one ki se hočejo naučiti srbskega jezika. Ni pisal ta bukvar strog pedagog, temveč plemenita srbska duša oficirja g. potpukovnika Voj. D. Kostič-a. Z začudenjem lista človek to lično knjigo in se sprašuje, kako je mogoče da je znal oficir vajen le orožja tako spretno sestaviti ta bukvar. Čitanka je zelo obširna in zelo originalna. Vse slike za ponazorovanje črk so iz vojaškega življenja n. pr. Sotor, epoleta, top itd. Veliko gre priznanje g. pisatelju, kajti trud je moral biti velik, predno se je sestavila tako lična in bogata vsebinska čitanka. Poleg zemljepisa, zgodovine, umnega obdelovanja zemlje, higijene, osnovnega račinstva je tudi del čitanke posvečen leposlovju, — velik korak naprej je dosežen s to knjigo srbskemu delu našega troplemenskega naroda, kajti žalostni znaki analfabetizma so le žalostne priče stoletnega robovanja. Človeku se zdi, da je pisatelj z izdanim knjigo hotel vojnikom reči: »Rešili ste se telesnega suženjstva, rešite se duševnega.« Gotovo bo ta knjiga rodila stoterni sad in v metodično - didaktičnem smisu ne zaostaja prav nič za modernim duhom.

Naša gospodarska organizacija.

— **g II. izkaz darov za Neratov temeljni kamen »Učiteljskemu domu v Mariboru«.** Slovenska Bistrica: Tinje 2—65, Slov. Bistrica deška 4—30, Gornja Poljskava 3—15, Spodnja Poljskava 4—40, Črešnjavec 4—25, Slov. Bistrica dekleška ?—25, Studenice pri Poljčanah 3—15, Venčesl ?—10, Maloke 3—10. Skupaj 9 šol 235 Din. 4 šole se niso odzvale. Zakaj?! — **Mežiška dolina:** Prevalje ?—40, Ojstrica pri Dravogradu 1—20, Holmec ?—10, Mežica 4—40. Skupaj 4 šole 110 Din. Okraj obseva, če se ne motimo, 13 šol. Kje je drugih 9?! Vemo, da ima mežiška dolina mnogo narodnega davka. A učiteljstvo naj bi ne pozabljalo v delu in žrtvah za druge samo sebe. — **Marnberg:** Brezno 1—10, Sv. Anton na Poh. 1—25, Remšnik 1—10, Muta 6—30, Marnberg 7—57,50, Ribnica na Poh. 4—35. Skupaj 6 šol 167,5 Din. 7 šol se ni spomnilo ne Nerata, ne Učiteljskega doma! Še celo Vučenica in Vuhred sta pozabila nanj. Čudno! — **Prekmurje:** Okr. glavarstvo, šol. oddelek 2—20, Murska Sobota 12—60, Cankova 3 do 15, Vadavci 1—5, Puconci ?—20, Bodonci 2—35, Tišina 2—20, Dolnja Bistrica 2—20, Gederovci 2—20. Skupaj 8 šol in šol. oddelek okr. glav. 215 Din. V Prekmurju je kakih 90 šol. Odzvalo se jih je komaj desetina. Kje so druge? Položnice so se bile poslane predsedniku učit. društva tov. Požegarju. — **Šmarje:** Loka pri Zusmu 1—10, Sv. Ema 1—5, Slivnica pri Celju 2—20. Skupaj 3 šole 35 Din. 11 šol se ni odzvalo! Komentarja ni potreba. — **Ptuj:** Sv. Marko pri Ptujju 8—45, Ptuj deška okol. 6—30, Sv. Marjeta na Dr. polju 2—8, Sv. Marjeta nižje Ptujja 6—15, Žitečka vas pri Ptujju 2—10, Hajdina 8—40, Sv. Lovrenc na Dr. polju 4—20, Sv. Andraž v Halozah ?—9,25, Cirkovce ?—25, Sv. Lovrenc v Slov. goricah 3—15. Skupaj 10 šol 217,25 Din. To je približno ena tretjina šol. Dve tretjini nista dali ne duha ne sluha! — **Drugi darovi:** Franc Vrečko, ravnatelj v pok., Slovenj gradec 10; Fr. Luznar — Primsko 20, okr. šolski nadzornik Koropec 30, Gnuš Anton — Dol 50, Karl Vargazon industrijalec Čakovce 100, Zinauer Mirko, učitelj v pok., Maribor, nabral deloma na dan Neratovega pogreba med vpo-kojenci in znaten del prispeval sam 100, Marija Rehar, učiteljica, Maribor IV. dekleška 10. Skupaj 320 Din. — V I. izkazu v 34. šte. »Učit. Tov.« sem bil pripomnil pri okraju Št. Lenart, da sta bila dva svetnika pozabila na pok. Nerata in U. D. Od teh dveh se je eden zgasil in

sicer Sv. Rupert 4—25. Neki tovariš pa mi poroča, da sta med pozabljivce zašli iz tega okraja tudi dve svetnici in sicer Sv. Ana in njena hčerka Marija. Upamo, da se zglasita tudi še ti dve ostali svetnikom vred. — Prvi izkaz izkazuje 1556 Din. Današnji pa 1324,75 Din. Skupaj torej 2880,75 Din. Lep znesek, ki dela čast zavednim in požrtvovalnim darovalcem! Darovi se še sprejemajo. Kdor je založil položnico, naj sporoči po dopisnici in se mu dopošlje nova. — Za odbor U. D. Hren.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ** zboruje v soboto dne 14. t. m. točno ob 9. uri v mestni osnovni šoli po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik, 2. Dopisi ter društvene in stanovske zadeve, 3. Poročilo o Zvezinem zborovanju ter o pokrajinski in državni skupščini, 4. »Nekaj pedagoških razmotrivanj« podava ravnatelj meščanske šole Serajnik, 5. Nasveti in predlogi, 6. Vprašalna skrinjica se priporoča, Od 8. do 9. ure pevška vaja. (Za vse pevce obvezna). Na tem prvem zborovanju v tekoč. šolskem letu pričakuje polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

+ **KOZJANSKO UČITELJ. DRUŠTVO** zboruje dne 19. oktobra t. l. ob 10. uri v Kozjem. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Poročilo delegata o pokrajinski skupščini UJU, 4. Posnetek časniških poročil o II. državni skupščini UJU, 5. Slučajnosti. Udeležba obvezna. — Radi obeda se je priglasiti pri tov. Ivanušu v Kozjem.

+ **SAVINJSKO UČIT. DRUŠTVO ZA VRANSKI OKRAJ** zboruje 19. okt. t. l. ob 14. uri v Braslovcah. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Poročilo predsednika o seji širšega sosveta UJU v Ljubljani in poročilo o delegatjski skupščini na Bledu, 4. »Zaščita dece in mladine«, predava tov. Koch, 5. Blagajniško poročilo, 6. Plačevanje članarine, 7. Predlogi.

+ **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO.** V soboto, 21. oktobra, ob 6. uri zvečer priredi g. univ. profesor dr. F. Veber drugo predavanje o temi: Analiza človeških zmot. Tem potom vabimo vse člane, da se tega stvarnega, znanstvenega in za učiteljstvo jako važnega predavanja udeležijo polnoštevilno. — Odbor.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Dr. Vinko Šarabon, Zgodovinske anekdote 1922.** Založila Jugoslovska knjigarina v Ljubljani. Cena 10 Din.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— **Iu Mnogo dopisov in odgovorov** je moralo izostati, ker ima predstojatelj gradivo svojo najnost iz teh in onih vzrokov. Nekateri rokopisi so došli prekasno za to številko.

— **Iu »Naprejeva«** zadeva spada v vodstveno sejo. Topot je »Naprejevo« uredništvo nasledlo tov. A. Lajovicu, ki mu ne bo hvaležno, ko bo spoznalo, kako dobri in točni informatorji se zatekajo do »Napreja«. Samo za eno nadstropje nižje naj se potrdi »Naprejev« glavni urednik in bo takoj uvidel, da podpira neodgovorne ljudi, katerih glavno delo je podiranje, hkrati pa bo tudi lahko uvidel, da si je »Napreje« nadel popolnoma napačno nalogo, če meni samo omajevati zaupanje učiteljstva do vodstva organizacije, ali celo rušiti UJU — s svojim listom. — Če je vam prav, nam bo tudi, četudi gremo do skrajnosti!

— **Iu Mur. Sob.:** Hvala za poslano časopise! Ostalega žal nismo prejeli in prosimo za prihodnjo številko, ker sicer preveč zakasni.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 3839.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Po odredbi višjega šolskega sveta od dne 4. oktobra 1922 št. 13223 se razpisuje v stalno nameščenje služba za učitelja na šestrazredni osnovni šoli v Dev. Mar. v Polju.

Prednost imajo učitelji, ki so izprašani za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Pravilno opremljene prošnje z osebno popisnico izpolniene po vseh rubrikah natančno, naj se vložijo do predpisani službeni poti do dne

25. oktobra 1922.

pri podpisnem uradu.

Okrajni šolski svet

za okolico v Ljubljani, dne 5. oktobra 1922.